Tečaj XV. **NOVICE** List 32.

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 22. aprila 1857.

Kaj je storiti, da dobiš povračilo, ako si pri kupu ali menji živine prekanjen bil?

Navadno je misliti, da tisti, ki kupi ali premenja kako živinče, hoče imeti zdravo žival, toraj mora uni, ki je prodal ali zamenjal, dober biti za to, da je živinče zdravo. Dostikrat ni kmalo poznati, ali je blago zdravega telesa ali ne; toraj postava določuje: kadaj se ima že samo na sebi predumeti, ali je živinče zdravo oddano ali bolno, ali ima poprejšni posestnik za to dober stati, ali ne. Sploh cesarske velike postavne bukve, ki jim pravdniki pravijo „Občni deržavljanski zakonik,“ velevajo sledeče:

„Če kako živinče v štiri in dvajsetih urah po prevzetji zbolí ali pogine, se domneva (misliti more), da je že pred prevzetjem bolno bilo.“

Ta postava, ki stojí v 924. paragrafu, nam kaže, da vsak, ki komu proti plačilu, naj bo kakorkoli, živinče prepusti, mora nar manj 24 ur zato dober stati, in da mora prejemnika brez škode deržati, ako živinče v 24 urah zbolí ali pogine, naj bo v kteri bolezni notrajni koli hoče, in prodajavec dokazati ne more, da je prejemnik živino pokazil.

Kaj pa, ako bolezen ali smert pozneje pride?

Potem, pravi paragraf 925, se je različno ravnati po različnih boleznih in plemenih žival. — Da je živinče že pred prevzetjem bolno bilo se misli:

1. če se v 8 dnéh pri prešičih ikre, pri ovcah pa koze (osepnice) ali garje (lišaji); ali če pri ovcah v 2 mescih se metljaji na pljučah ali na jetrah zapazijo;

2. ako se pri goveji živini v 30 dnéh po prevzetji pojatnica ali tako imenovani francozi najdejo;

3. ako se pri konjih in tovorni živini v 15 dnéh po prevzetji kužna smolika ali smerkelj, kakor tudi naduha, ali, ako v 30 dnevih se tiščavka, červivnost, termoglavnost, jasna slepota ali mesečna slepota razodene.

Da mora tisti, ki živinče oddá, porok biti za škodo pri teh boleznih presét, ovác, goved, kónj, oslov, múl in mezgov v rečenem času, vsak vé. Sploh imenujejo te bolezni cesarske pogreške (ponemčeno: falarje ali tadle). To pa ni občno znano, kako ima človek, ki je s takim živinčetom oškodovan ali goljufan, pravico in odškodvanje iskati. Naj bo okanjencu (goljufanemu) ta spisek naš nekoliko v pomoč.

Paragraf 926 imenovanega zakonika veleva, da se prave domneve zastran bolezni živinčeta prejemnik le takrat poslužiti more, če temu, ki ga je prodal, ali ki za-nj dober stojí, zapazeno napako (hibo) preci poroči, ali kadar je tisti nepričujoč, okrajni (kantonski) sodníi, ali pa zvedenim možem naznani, in ga ogledati dá.

Če toraj od koga dobiš živinče s cesarsko napako, in je on blizo, mora tvoja perva pot biti do njega. Zakaj? Za to, da ti tvoj sprednik ne more tajiti, da ti je bolno žival dal, — drugič, da zna blagu še bolezin odpraviti, ako je mogoče, in tretjič za to, da tudi on ne zamudí pravice zoper unega iskati, od kterega je on pred žival prevzel.

Zapazeno napako moraš pa svojemu spredniku preci naznaniti, to se pravi, brez nepotrebnega odlaganja, *) da se čas dobrostojnosti po §. §. 924 in 925 ne zamudí. Da se ti ne bo nobene tožbe ali zvijače bati, k svojemu spredniku seboj vzemi dva poštena in pametna moža za priče. Ako tistega, od kterega si živinče prevzel takrat, ko se ti škoda razodene, zraven ni, in hitro do njega ne moreš, moraš prigodek naznaniti cesarski sodníi tistega okraja (kantona), v kterem si napako zapazil, ali sploh nar bližji krajni sodníi, in moraš živinče ogledati dati. Vsaka cesarska okrajna sodnija (pecirkova sodnija) bo preci zaslišala tvojo prošnjo, bo poslala povelje dvema zvedenima možema, da imata priti živino, ali, če je poginila, merho pregledat, in tvojemu spredniku, da naj zraven pride. Ako se zvedena moža v svojem mnenji zastran prigodka zediniti ne moreta, bo sodnija še tretjega zvedenca privabila. Zvedeni možje bojo svoj izrek zapisali ali v protokol zapisati dali; ta spisek ti bo v roke dan, in ž njim moreš potem odškodvanje iskati pri unem, ki ti ima dober stati za živinče. —

Vsakemu, ki je v taki pravdi zapopaden, je oblast dana, zvedenega moža, ki ga je sodnik poklical, ovreči, ako mu kak zaderžek skazati more. Posebno ne more biti za zvedenca nihče, ki za pričo dober ni, postavimo, sorodnik (žlahtnik) ali hlapec tvoj ali tvojega nasprotnika ali človek, ki bi pri prepiru dobiček ali škodo imeti utegnil. Ako se nasprotnika v volitvi zvedenih mož zediniti ne moreta, sodnik sam postavi zvedence. Občno so pripravni zvedenci samo taki, ki po svojem navadnem opravilu in po svoji učenosti tisto reč razumeti morejo, o kteri imajo razsodbo storiti. Veljavni zvedenci v boleznih živinskih so toraj samo izučeni živinozdravniki, in, ako teh manjka, izučeni zdravniki sploh. Take bo sodnija volila. — Kader zvedenci živinče ali merho ogledujejo, je privoljeno tebi in tvojemu nasprotniku, jim povedati, kar sta vi dva zapazila, in kar se vama opomina vredno zdí.

Se zná pa prigoditi, da ti v kakem kraji, dalječ od sodnije živinče nanagloma pogine ali nevarno zbolí, tako da ni več moč o pravem času do sodnije priti. V taki sili ti postava privoli, zvedene može na ogled klicati brez sodnika, toda morata biti najmanj dva zvedenca. Z enim samim si v pravdi ne boš pomagal, ako imaš skušenega nasprotnika; umenje ali pričevanje enega zvedenega možá, naj je še toliko učen in čislan, naj bi tudi v cesarski službi bil, ti samo na sebi tvoje pravice rešilo ne bo. —

Kaj pa je opravilo zvedencov?

To se razvidi iz dvojnega namena, ki se ima z ogledom doseči:

1. dokaz, da je živinče, ki zbolí ali pogine, ravno tisto, ki si ga prevzel od svojega sprednika, da ti toraj ta ne more utajiti, da je živinče drugo od njegovega;

2. dokaz, da je živinče po postavnih domnévah napako že pred na sebi imelo, preden je v tvoje roke prišlo, da se ti toraj ne more reči, da si škode sam kriv.

V dosego 1. namena je potrebno, živinče ali merho od

*) §. 904. obč. derž. zak.

vseh strani in po vseh znamenjih prav natanko popisati, spol, starost, velikost, mero, barvo, opravo, ki jo na sebi ima, razumno zapisati. Da se vse to terdniše dokaže, je dobro še dvé drugi priči zraven vzeti.

Drugi namen pa zahtéva, da se ogled o pravem, postavnem času zgodí, kakor sem že rekel, in da zvedenci bolezen živinčeta po tistih znamenjih razločno popišejo, po kterih se pozná, da je zbolelo ali poginilo za cesarsko napako, ne pa za kako drugo boleznijo, za ktero nihče dober stati nima, kakor postavimo, za garje pri govedih ali konjih, za napačno hojo živinčeta itd. le tisti dober stojí, ki je določno zagotovil, da je živina vseh pogreškov prosta; *) dobrostojnost za cesarske napake pa na vsako vižo veljá, naj se je prejšni posestnik z besedo zavezal dober stati ali pa tudi ne; cesarska postava te sama po sebi varuje. Zvedeni možje naj svoj razsodek zapišejo in podpišejo, in to spričevalo tebi dajo, da ti bo služilo v pravni dokazek.

Kdor v tacih priložnostih umno po postavi ravná, lahko bo pripravil svojega sprednika, da mu bo to povernil, kar je za živinče dal, in vse stroške plačal, ali z lepo, ali s tožbo. Ako pa prejemnik te previdnosti zanemari, je njegova dolžnost, še le po drugih potih dokazati, da je živinče že pred sklepom pogodbe napako na sebi imelo. **) Tako dokazovanje je vselej težavno, dostikrat pa nemogoče.

Potrebno se mi je zdelo, slovenskim gospodarjem in živinskim tergovcom to pisati, ker sem že mnogokrat vidil, da si mož, ki je pri živini goljufan bil, pomagati ni mogel, ter je škodo terpel. Ni dosti, ako si pokvarjeno žival dobil, da tečeš k temu, ki ti jo je dal, nad njim razsajaš in mu žugaš; ni dosti, da živinče pelješ k živinskemu zdravniku, ali celó h konjedercu! in od njega neseš pisano spričbo ali atestat. Natanko se moraš deržati postav; če ne, te utegne sprednik tvoj, naj je še tak slepar, s tim lahko zaverniti, in sebi goljufivi dobiček tudi v pravdi zagotoviti, da tají, da je taista žival, ki ti jo je dal, pokvarjena, ali da pravi, da pred ni bila pokvarjena, preden si jo ti prevzel.

Pravdnik.

Gospodarske skušnje.

(Jesenovo perje za živinsko klajo.) Knez Švarcenberg naznanja, da je jesenovo perje dobro za živinsko klajo, če se nasoljeno nekoliko časa v kakem sôdu ali kadi ležati pustí.

Imenovani knez je dal na svojem vertu na Dunaji (am Rennweg) sred oktobra pretečenega leta okoli 50 funtov jesenovega perja nabrati, in v sôd po skladih naložiti, tako namrêč, da je na sklad perja prišel sklad kamnéne solí, od zgoraj je perje z dilicami pokril in s kamenjem obložil, ravno tako kakor se po navadi z zeljem ravná. (Solí se je porabilo 5 funtov, ki je bila po 5 kr.).

Perje se je pustilo do mesca sušca t. l. v sódu, potem se je jelo živini pokladati. Polovica perja se je z reženo slamo in rezanco mešala in kravam pokladala, ktere so posebno po perji kaj rade segale; druga polovica se jim je pa čisto sama, nepomešana dajala. Krave so golo perje še veliko raji žerle kakor pomešano, in še celó tisto, ki jim je z jasel na tla padlo, so z veliko slastjo poberale in jedle, da je bilo veselje. Iz tega se očitno previdi, da je omenjeno perje živini tudi dobra kerma. — Da pa pride ta živinska klaja s soljo vred precej draga, je res, toda ni misliti, da bi se mogla enaka mera solí zato jemati. Kdor perje tudi slabeje solí, bo menda ravno tako dobro opravil. — Misliti je, da bo marsikter kmetovavec poskusil po oznanjeni skušnji svojo živino z jesenovim perjem kermiti, da bo zvedil, po kteri naj nižji ceni more jesenevo perje soliti, da mu bo naj več verglo.

*) §. 928 obč. derž. zak.
**) §. 927 obč. derž. zak.

(Ali murve cepiti ali ne.) Pravdo to razsodijo sledeče skušnje: Perje neceplјenih drevés se židnim červičem veliko bolj prileže, kakor pa cepljenih, zato ker se iz njih menj mokrote naserkajo.

Ker pa divje ali necepljene murve preveč sadja rodijo, kterega červiči ne vživajo, pa menj perja imajo, kakor cepljene, zato pa tudi po tacih deželah, kjer se bolj z židorejo pečajo, murve večidel ravno tako cepijo, kakor je pri sadnih drevesih navadno. Cepljene drevesa tudi skorej tretji del več perja dajo kakor necepljene.

(Naj boljši čas verbove in jagnjedove veje in šibine saditi) je takrat, kader začno poganjati, dokler pa še perja nimajo. Sadé se tako globoko, da več očes pod zemljo pride, ker se ravno iz očes korenine izcimijo. Zato se očesa na šibinah in vejah, ki so za sadbo namenjene, ne smejo poškodovati, ampak se morajo poprej luknje s kakim količem napraviti, v ktere se šibine in veje skerbno utikujejo in z zemljo zasujejo.

Etimologične drobtinice.

Ne vroki, pa tudi ne virooki, ampak uroki.

Kakor sem že omenil, ne verujejo samo ljudi dnešnjega sveta, temoč tudi verovali so ljudi starega sveta, da človek človeka lahko po samem pogledu zabaja. K že omenjenim izrazom še pristavim talijanski: gettare gli sguardi, neapolitanski jettatura, fascino dei malvagi occhi, in grški βασκαινειν, fascinare.

Jaz sem se te vere spomnil iz svoje detinske dobe, kjer so mati rekli, da, kader me je glava bolela, imam „vüroke“.

Ko je gosp. Križnogorski to vero omenil in bolezen imenoval vrok, vroki, nisem mogel zapopasti, kako je mogoča narečna oblika vürok, in mislil sem na sansk. virubakša „fortes oculos habens“ starkäugig. Vendar hitro se spomnim, da Slovenci tudi imajo vero, da lahko se mlado dete zabaja, ako se mu kaj lepega reče, ako se pohvali. Ruska pesternja ven pljune, kadar kdo njeno dete hvali, pa ne pristavi: Bog je obvaruj!

Od tega pljuvanja „exspuere, despuere, adspuere, inspuere“ pri hvalenji se more obširniše pri Pliniji brati (Hist. nat. 28, 4.), tudi Virgil piše (Eclog 7, 27.), da hvala škoduje itd. Toraj uroki, od u—rek, beschreien, berufen, besagen, kakor porok, od porek itd.

Glagol urek je iz prepozicije *u* in pa rek česk. užknouti, zato v dialektih slovansk. urok, uroci, v štirskoslovenskih narečjih üroki, vüroki (kraj Šavnice in Pesnice), urki (na Pohorskem), slov. causal. určiti; in ker je glas (Ton) po ektlipsi glasnika *o* v besedah: urok — vrok — urk na prepozicijonalni *u* padel, je tedaj prešlo po zapadnoštirskem narečji v *ü* — s prosteso glasnika *v*, kakor postavimo, v besedi ura, pri nas: vüra.

Popravšemu svojo zmoto mi pa tudi častito vredništvo zamerilo ne bode, ako povém, da „vrok“ iz „vroč“ nikdar ni mogoče izpeljevati, bilo bi tudi zoper gramatične pravila.

Vroč ima thema vroniti iz vrem „fervere“, in je particip. praes. act., kakor: fervens — ferventis. Končni *ti* se je umehčil v *ć*, on pa skerčil v *ȯ* — zato bi dobro bilo, da bi čerko *ć* sopet rabili in bi ž njo besede pisali, v kterih je *ć* iz *ti*, *tj*, nastalo.

Davorin Terstenjak.

*) V znanstvenih pretresih ne more menda nikoli biti nobene zamere pri možéh, kterim je resnica najvišje pravilo. Memogrede le to omenimo, da nismo terdili, da se more „vrok“ izpeljevati iz „vroč“, ampak to, da „vrok“, „vročen“ in „vroč“ bi utegnili edino korenino imeti. Vred.

Ozir v stare čase.

Iz „Celjske Slovenije“.

Mož beseda.

Enej Silvi Pikolomini je bil velcslaven mož iz naših krajev. Od začetka je bil župnik v Slovenskem Gradcu, in na več drugih slovenskih krajih je duhovsko službo opravljal. Ko je pa zavoljo svojih vednosti slovéti jel, ga je cesar Miroslav IV. na svoj dvor poklical. Postal je ondi skrivni tajnik in cesarju najljubši prijatel. Pozneje je bil škof v Terstu. Ker mu je vse tako po sreči šlo, mu reče enkrat dvorni kaplan in milostinjak Sigmond Lamberški: „Sreča, gospod tajnik, Vam ne jenja poprej, da bodete papež! — Pikolomini pa odgovorí smejaje: „Če bodem jez papež, boste Vi škof!“ — Čez nekoliko let je bil res za papeža izvoljen pod imenom Pija II., in Sigmond Lamberški je po njem bil berž pervi ljubljanski škof.

Junaški kralj Samo, ki je od 622. in 662. leta Čehe in Moravce vladal in kojemu so se tudi nekdanji Slovenci izročili, naj bi jih varoval grozovitih Avarov, je imel 12 žen, ki so mu povile 22 sinov in 15 hčer. Srečno je vladal. Ko je pa umerl, se je cela truma njegovih sinov v kraljestvu delila, in to je bilo uzrok, da je velika slovanska deržava Samo-va kmalo nehala. Janko Vijanski.

Drobtinice

iz Jakob Sajovec-ovega rokopisa istriško-vlaškega slovnika.

Prazniki.

ist. vlaško.	*slov.*	*ist. vlaško.*	*slov.*
Božiču	božič.	Pokladelé	pust.
Duhovelé	binkošti.	Postu	post.
Novi an	novo leto.	Tot sveci	vsi Sveti.
Paštilé	velikanoč.		

Od žlahte.

ist. vlaško.	*slov.*	*ist. vlaško.*	*slov.*
Baba	stara mati.	Maja	mati.
Čača	otec.	Muliera	žena.
Čeli mai beteri	stareji.	Obnuka	unuka.
De rod	žlahtnik.	Obnuku	unuk.
Didu	stari otec.	Omu	mož.
Filja	hči.	Pervi naskut	pervi rojeni.
Filju	sin.	Sora	sestra.
Fratelé	brat.	Stricu	stric.
Fratelé mai betéru	stareji brat.	Teta	teta.
Fratelé mai tirarú	mlaji brat.		

Deli telesni.

ist. vlaško.-slov.		*ist. vlaško.-slov.*	
Bedra	stegna.	Oklju	okó.
Čerbiča	vrat.	Osu	kost.
Čeru	nebo v ustih.	Peri	lasje.
Dintu	zob.	Pičóru	noga.
Facelé	lice.	Plukatú	pljunek.
Frunta	čelo.	Pupelé	meča.
Glasu	glas.	Renza	želodec.
Gura	usta.	Somnu	sanj.
Gutu	Gerlo.	Senželé	kerv.
Herbetú	herbet.	Skranicelé	sénci (Schläfe).
Irima	serce.	Terbúhu	trebuh.
Kapu	glava.	Umeru	rama.
Kljeptu	persi.	Unglja	noht.
Kuvatú	komovec.	Ureklja	uhó.
Laloká	čeljust.	Usnicelé	žnablji.
Limba	jezik.	Vicelé	obervi.
Lopaticelé	pleča.	Žažetú	perst.
Mera	roka.	Žerunklju	koleno.
Nasu	nos.	Životu	život.

(Dalje sledí.)

Kratkočasno berílo.

Pripovedka od štirih kramarjev.

Štírje kramerji so vsrod skupaj hodili, po mestih in vaséh prav dobro teržili; kar je enemu zmanjkalo, so mu drugi trije nadomestili, in tako jim je tovaršija dobro nesla. Ker se pa premožnejšega človeka rada oholost prime, in ga ošabnost rada med noge zvije, je tudi pri téh kramerjih ona to storila. Krošnje vavek na herbtu nositi, se jim naposled grozno priskuti. Ena je bila, da so jih ljudje „male kramarje“ namesti „kupce“ imenovali; druga pa, kakor če bi taki reveži na tem svetu bili, da bi ne premogli živinčeta si umisliti, da bi svojo rabo od mesta do mesta od vasí do vasí prenašali in svoje herbte še za stare leta enmalo šparali.

Kupijo si tedaj eno živinče, to se hoče naravnost po ustih reči, enega osliča, da jim je blago prenašal in pusto slamo žulil. Pri tem osliču kramarji ta pogoj naredé, da bo namreč vsaki ene oslove četerti gospodar. Kar bi osel po kerčmah zapil in zajedel, si hočejo plačo tudi razčetertiti; če pa osel na kteri strani zbolí, mora gospodar oslove straní za zdravje skerbeti; in to vse, da bi pri tej reči med njimi nobenega prepira ne bilo. Res precej časa so ti kramarji svojo srečo skušali, in dobro jim je spod rok šlo. Ali kaj ker je večidel tužna osoja človeški sreči tako nevošljiva, da ravno takrat, ko misli, da jo že pri repu imá, z njim švigne in srečúna zapustí.

Kaj se zgodí? Osliček, že davno od preteže obnemoren, na eni nogi zbolí. Kramar in gospodar noge ne oprezuje dolgo, za osliča si vrača poiskati. — Pridši vrač dé: „Oslu ni drugač, kakor z ognjem pomagati; na tla ga moramo vreči, da se mu bolna noga dobro in na debelo s slamo povije, potem rana odžurí ali izžgè, ker že zlo prisad pritiska“.

Ko je oslè na tléh, so možaki tudi spolnili, kar je vrač veleval. Ko osel ogenj zagleda in spečenino dobro občuti, hudo bercati začne, in zoper vse upore možakov pokonci skoči, pa naravnost v bližnjega soseda šupo zletí, kjer je dosti vnetilne šare bilo. Pri oslovih trojkah ali trojskokih je slama od sape še bolj razgorela, in zgodilo se je, da osel zaterne in pri tem hipu, preden je kdo pomagati zamogel, se velik ogenj napravi, da je več kmetov pogorelo.

Pogorelci to zvedši, se pri svoji gosposki s tožbo oglasijo in tirjajo od kramarjev povračila. Ker je pa ta reč od štirih kramarjev zelo zmedene narave bila, jo je mogel advokat v pretres vzeti. Spoznal je, da gospodar bolne oslove noge mora pogorelcem škodo poverniti.

Kramar sodbo primši, se grozno prestraši, in na vse straní premišljuje, kako da bi jo zvil, da bi se iz nuje izmotal; pa vse zastonj. Naposled še enkrat k dohtarju stopi, in ga za preložek prosi, ker v štirinajstih dnéh, kakor je obsojen, ne more obsodbi zadostiti. Al ni bil uslišan.

Kramar tedaj osupno odide in joka medpotoma. Ko tako žalostno po poti naprej tava, ga znan sosed sreča, rekoč: „Kaj je, sosed, kaj je! da ste tako pobitega obraza; vam ni šlo ta pot po sreči vaše terštvo?“ — „„E kaj — dé kramar — ko bi sam bil brez otrok in žene, bi vse voljno prenašal! Ali sirote, sirote se mi smilijo!““ „Kaj se vam je pa zgodilo“, dé sosed. Kramar pravi: „„Moje reči bodo do žeblja vse prodane, in sicer iz tega uzroka““. Sedaj kramar vès prigodek svojemu sosedu razloží. Sosed pravi: „Pojte, naj stopim z vami v pisarnico k advokatu, in za vas besedo govorim“.

V pisarnico stopivši sosed gospod dohtarja popraša: „Žlahni gospod! prosim v imenu ubozega kramarja, da njegovo pravdo še en pot v pretres vzamete. Prevdarite dobro tovaršijo štirih kramarjev, in potem sodite še enkrat: so li zdrave noge ali pa bolna oslova noga ogenj v šupo bližnjega soseda zanesle? ali bi bil mogel osel, ako bi bil na

treh nogah zbolel, samo z eno zdravo nogo do kmetove šupe z ognjem? Če so pa zdrave nogé osla ogenj zanesle, so tudi uni trije kramarji pogorelstva krivi, toraj po moči povračila dolžni.“

Ugovor ta je bil resničen spoznan in gospodarji vseh štirih četert so mogli škodo poverniti. J. M.

Novičar iz avstrijanskih krajev.

Iz Milana. 3. t. m. je sklenil mestni odbor davek od psov vpeljati. — Bolezni tert ni doslej še nikjer opaziti in tudi olíve dobro letnjo obetajo.

Iz Marburga. Véliki ponedeljk se je v Šent-Petru poleg Marburga velika nesreča prigodilo. Utonilo je zmed 30 oseb, ki so se hotle čez Dravo prepeljati, njih osem.

Iz okolice Konjiške na Štajarskem. Iz naše okolice redkokrat kaj novega „Novice“ prinesejo. Tudi ta dopis bo malo važnega povedal, vendar bi utegnil uzrok biti za važne reči. Konjice (Gonobitz) so lep terg, nekdaj, ko je teržaška cesta še iz Tersta na Dunaj skoz Konjice deržala, so bile Konjice čislane zavoljo svojih gostivnic in prenočišč. Večkrat so v naših hramih kronane glave počivale. Sadaj je vse drugače. Ni več tako obilnih dohodkov, in zato tudi ni več toliko veselja do obertnih početij.

Terščani so slovensko-nemška zmés, s slovenskim sercem, pa ne s slovenskim jezikom. Zato je pa tudi Slovenščina, ktero teržčani govorijo, prava homatija. Šole so dosti na tem krive. Poznamo še dosti šol na Štajarskem, v kterih se še ne učí po volji visokega ministerstva. Drugokrat bom morebiti kaj več od tega povedal. — Za prijatelja znanosti bi se tudi še kaj v Konjicah našlo. Stara farna cerkev ima lepe grobne spomenike, in v Balantovem hramu je hranjen lep rimsk spomenik. Kaj vendar pomeni? Silen kamen predstavlja dva molčeča leva, na sredi levov je mladič priklenjen z rokama h kamnatemu stebru. Na vsaki strani pod levoma sta ribokonja. V srednjem polji pa je kodrasta glava z perotnicama. Perotnice so zvezane. Od vsake strani v glavo pikata sokola. Celó doli pa so viditi osebe, možke in ženske. Ena derží ogledalo, druga kozarec, tretja odperto pismo. Na sredi stojí mal deček kroglico deržeč. Muhar je ta spomenik celó krivo zrisal, kodre glavini je naredil za pesje glavi! Tudi ni pazil, da je mladič uklenjen. —

Lepe starine so tudi najti na stenah farovža Šentlorenškega v Stranicah. V sakristíi čadramske podružnice sv. Miklavža je rimsk kamen, na kterem še se lahko berete imeni: INGIINVS ASSEDOMARI. Takošnih imen nikjer še nisem bral na štajarskih rimskih kamnih. Ali ste keltiške ali slovenske?

Pod Čadramom je lepa ravnica. Tù je, kakor ljudstvo pravi, stalo belo mesto, in sicer v bližini vesi Malahern ali Malahorn. Vprašal sem starega Malahorončana, kaj to ime pomenuje. Čujte, kaj mi je rekel: „Nekdaj je deržala čez Bezino po našem polji proti stražkem kogeljni vélika cesta iz Celja v Ptuj. Lani sta bila dva duhovna gospoda, eden iz Gradca, drugi pa iz Marburga, in sta to cesto zasledovala. Ker je pot čez hribe težek, sta tukaj mogla herniti. Besede herniti nisem razumel, vprašam ga: kaj pomeni herniti? Odgovorí mi stari možak: „Le herni, le herni ga“, to je: „le dergni ga, da bo raji vlekel.“ V starejših kerstnih bukvah stoji Malahern, Mala herna, sedaj pa piše se Malahorn! Tam kjer sadaj Čadramska cerkev stojí, je nekdaj stala ajdovska veža, kakor sem pred več leti svetlega g. škofa Slomšeka čul.

Toliko iz konjiške okolice. Utegnile bi te verstice uneti starino- in jezikoslovce slovenske. Povedati moram še to, da v Konjicah ni več najti onega lesenega psa, kterega smo mogli pred 20 leti otroci na herbtu po tergu domú nositi, ako je kteri se podstopil v šoli slovensko kramljati. F. Pohorski.

Iz Ljubljane 17. t. m. se je peljal sardinski poslanec marquis Cantano iz Dunaja skozi Ljubljano v Turin. — 18. t. m. so se odborniki družtva za podporo rokodelcev Nj. ekscelencii gosp. cesarjevemu namestniku grof Chorinsky-u poklonili in prečastitega gospoda prosili, imenovanemu družtvu protektor biti. Prav prijazno so gospod grof odbornike sprejeli, in obljubili, občnokoristno družtvo v svoje varstvo vzeti. — Danes ob 5. uri popoldne je zbor sočlenov ljubljanskega muzeuma v navadnem zberališu v šolah.

Novičar iz raznih krajev.

Deržavni zakonik razglaša cesarsk ukaz zastran novega popisovanja v celem cesarstvu. Ta ukaz je zavoljo tega posebne važnosti, ker je to popisovanje pervo v našim cesarstvu, in se bo v vsih deželah po enacih pravilih godilo. Poslednje popisovanje je bilo leta 1851. Prihodnje bo popisovanje vsacih šest let. — Memo gredé opomnimo, de štatitiskarji število prebivavcov v cesarstvu razno postavljajo. Štatistikar Hain šteje v začetku leta 1852 38,388,000 duš. Drugi so zrajtali konec leta 1854 39,411,309 prebivavcov. Po najnovejšem prerajtanji gosp. ministerskega tajnika Balke žl. Linienstein živí v celem cesarstvu 43,208,843 duš. Letašnje popisovanje bo pokazalo, kdo ima prav. — Nj. c. k. visokost, nadvojvoda Ferd. Maksimilian, cesarjev brat, je prišel 16. t. m. v Terst, barko „Novaro“ pred odhodom obiskat. Sprejel je potem, ko so se mu deželne in vojaške oblastnije poklonile, vse, ki se bodo z Novaro peljali, prav prijazno, in se je še tisti dan v Benedke vernil. — Véliki ponedeljk so v Brüselu ženitno pismo Nj. c. k. visokosti, nadvojvoda Ferdinanda Maksimiliana in njegove presvitle neveste Charlote, belgijske kraljične, podpisali. — Bere se, da bo najmlajši cesarjev brat, c. k. visokost Ljudevik Viktor, tudi v marini svojo vojaško službo nastopil in se bo prihodnji mesec v Terst preselil. — Na Dunaji kakor tudi po vsih mestih cesarstva se pripravljajo, 18. junija t. l. stolétnico preslavnega vojaškega reda Marije Terezije kaj slovesno obhajati. — Velikonočno nedeljo so si v vasi Kosthaim poleg Majnca cesarski in pruski vojaki v lase skočili. Brez kervi ta reč ni nehala, pa višji oblastniki so vunder kmalo razserdjene vojake pomirili. — „Čas“ piše iz Sandomira v kraljestvu Poljskem, da se je pretečeni teden ondi 7 hiš tako v zemljo vsedlo, da le strehe nekoliko iz tál molé. K sreči prebivavcov se je zemlja tako počasi vsajala, da so še o pravem času nevarnosti odšli. — Angležka kraljica Viktoria je 14. t. m. hčirko povila. — „Armonia“ svetuje ministru Cavour-u v Rim romati, da bi se za svoje zmote pokoril in na grobu sv. Petra molil in odpušenje za razžalitve sv. Očeta sprosil. Sploh se smé reči, da so začeli unikraj Tičina svoj plajš po bolj prijaznim vetru obračati.

Stepe Akermanske.

Sonet Mickievičev.

Na suhega širjavo splavam oceana,
Moj voz se vdira, vgreza v se ga zelenjava;
Ko čoln po valji loke, rožnem morji, plava,
Koralnih se otokov varujem burjana.

Že mrak zapada; ni ne ceste ne kurgana,
V nebó zrem k zvezdam, ker so ladij vodba prava;
Oblaka al danice tam li je bliščava?
Bliščí se Dnester, vstala luč je Akermana.

Stoj, kako tiho! slišim kak leté žerjavi.
Do kterih skolov vid se javaljne primiče,
In slišim ko metulj se zibelčká na travi.

Ko gladka kača s prsi zeli se dotiče,
Tak tiho! kak natezam tenki sluh zvedavi,
Da slišal glas bi z Litve; — hajd, nikdo ne kliče.

Pogovori vredništva. Gosp. J. S. v B.: Srečko za dunajsko razstavo smo Vam prihranili. — Gosp. J. B. v P.: Bomo skusili zvediti. Hvala lepa za poslano, danes natisnjeno; „reb.“ bi prizadjali veliko stroškov. — Gosp. M. V. v V.: 6 sreček smo za Vas prideržali.

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.